

Voorzitter Landelijke Examens Post-hbo

LANDELIJK EXAMEN
EXTERNE VERSLAGGEVING

Samenstellers : Redactiecommissie Externe verslaggeving

Datum : 14 januari 2015

Tijd : 13.30 -16.30 uur

* Dit examen bestaat uit 15 pagina's inclusief voorblad, opgavenset (9 pagina's incl. voorblad) en bijlage bij opgave 3 (6 pagina's). Controleer dit!

* Toegestane hulpmiddelen:

Handboek jaarrekening

Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor grote en middelgrote, alsmede voor kleine rechtspersonen

IFRS Gecoördineerde Nederlandstalige teksten

Handboek Jaarverslaggeving Stichtingen en Verenigingen

* Motiveer steeds uw antwoorden!

Aan onvoldoende gemotiveerde antwoorden worden geen punten toegekend!

* Een indicatie voor de puntenverdeling en de beschikbare tijd is als volgt:

opgave 1	33 punten	60 minuten
opgave 2	33 punten	60 minuten
opgave 3	<u>34 punten</u>	<u>60 minuten</u>
	100 punten	180 minuten

Veel succes!

Eigendom © Vereniging Hogescholen

Opgave 1 Organisatie zonder winststreven (OZW) Sonare (60 minuten, 33 punten)

NB:

- bij journalposten dient u steeds aan geven of de gebruikte rekening een balans- (B) óf een staat van baten en lasten (SBL) rekening is.

Stichting Muziekmuseum Sonare, hierna Sonare, is een middelgrote stichting die zich ten doel stelt het in standhouden van een exclusieve collectie muziekinstrumenten en het tentoonstellen daarvan aan het publiek. Sonare maakt geen aanspraak op enige vorm van overheidssubsidie.

Sonare kent de volgende soorten inkomsten:

- verkoop van entreebiljetten voor het museum of concerten;
- verkoop van muziekinstrumenten en bladmuziek vanuit de in het museum gevestigde winkel;
- exploitatie van een theehuis in de zomermaanden, waarvan de jaarlijkse omzet circa € 100.000 bedraagt.

Tevens ontvangt het museum regelmatig giften en legaten, doorgaans in de vorm van historische muziekinstrumenten, maar soms ook in de vorm van substantiële geldbedragen. Aan financiële giften verbindt de gever in een aantal gevallen een specifieke bestedingsdoelstelling, maar laat de keuze van besteding soms ook over aan het bestuur van Sonare.

De jaarrekening van Sonare wordt opgemaakt in overeenstemming met RJ 640 'Organisaties-zonder-winststreven' (OZW's). Door de relatief geringe omvang van de commerciële activiteiten (zoals de exploitatie van het theehuis) zijn Titel 9 Boek 2 BW en RJ 630 niet van toepassing.

Vraag 1

Geef ten aanzien van de doelstelling het onderscheid aan tussen OZW's en commerciële organisaties.

Bij de oprichting van Sonare heeft de familie Samenspel haar omvangrijke collectie muziekinstrumenten voor onbepaalde tijd in bruikleen aan Sonare gegeven. Daarbij is overeengekomen dat de juridische eigendom van deze collectie bij de familie Samenspel blijft. Kosten van onderhoud en restauratie komen voor rekening van Sonare. De familie Samenspel geeft tenminste één jaar van te voren aan wanneer ze de collectie terug wenst te ontvangen. De directie van Sonare vraagt zich af of zij volgens de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving de in bruikleen verkregen collectie moet opnemen in de balans.

Vraag 2

Geef twee overwegingen voor het al dan niet in de balans van Sonare opnemen van de door de familie Samenspel in bruikleen gegeven muziekinstrumenten.

In de loop van 2013 ontvangt Sonare van een wereldwijd bekende harpiste een schenking, bestaande uit een collectie historische harpen, waaronder een Keltische pedaalarp, en een grote hoeveelheid bladmuziek voor diverse muziekinstrumenten.

De harpiste heeft aan deze schenking de volgende voorwaarden verbonden:

- de collectie historische harpen is ter uitbreiding van de bestaande museumcollectie en dient te worden tentoongesteld aan het publiek. Deskundigen schatten de waarde van deze collectie op € 500.000;
- de bladmuziek moet door het bestuur te koop worden aangeboden tijdens een in 2013 te organiseren muziekmarkt. De opbrengst daarvan moet in eerste instantie worden besteed aan de restauratie van de unieke Keltische pedaalarp. Een eventueel overschot van de verkoopopbrengst kan door het bestuur van Sonare worden besteed aan een door haar zelf te bepalen doel. Een deskundige schat in dat de waarde van deze collectie bladmuziek tussen € 5.000 en € 75.000 zal liggen. Gezien de uniciteit is de opbrengst namelijk sterk afhankelijk van de koopbereidheid van kopers op een bepaald moment.

Gegevens over de muziekmarkt

De kosten van de in mei 2013 georganiseerde muziekmarkt bedragen € 10.000 en zijn in 2013 per bank voldaan. De ontvangen verkoopopbrengst van ongeveer de helft van de stapel verkregen hoeveelheid bladmuziek bedraagt € 50.000. Het niet verkochte deel van de bladmuziek wordt opgeslagen voor een latere activiteit.

Eind juni 2013 wordt de Keltische pedaalarp gerestaureerd. De kosten daarvan bedragen € 15.000. De waarde van de Keltische pedaalarp is door de restauratie met tenminste € 15.000 gestegen. De restauratiekosten worden geactiveerd en in 10 jaar met gelijke bedragen per jaar afgeschreven tot een restwaarde van nihil.

Het bestuur heeft in 2013 unaniem besloten om het restant van de netto-verkoopopbrengst ad € 25.000 te bestemmen voor de in 2014 uit te voeren verbouwing van het theehuis, zodat het ook gebruikt kan worden in de wintermaanden. Hierdoor zal het bezoekersaantal waarschijnlijk verder toenemen.

Vraag 3

Geef alle journaalposten naar aanleiding van onderstaande feiten in boekjaar 2013:

1. De schenking van de historische harpen en de bladmuziek;
2. De verkoopopbrengst ad € 50.000 en kosten ad € 10.000 van de muziekmarkt;
3. De restauratiekosten van de Keltische pedaalarp ad € 15.000 en de afschrijving over 2013;
4. Het bestuursbesluit om het restant van de netto-verkoopopbrengst ad € 25.000 te bestemmen voor de in 2014 uit te voeren verbouwing van het theehuis.

Sonare heeft tijdens de muziekmarkt in 2013 een loterij georganiseerd in het kader van de realisatie van de algemene doelstelling van de stichting. De contante opbrengst van verkochte loten bedraagt € 2.500. De loterijprijzen, speelgoed voor kinderen, verkrijgt Sonare tegen betaling van € 400 per bank van de lokale speelgoedwinkel. Normaliter had Sonare hiervoor de gangbare verkoopwaarde van € 1.000 moeten betalen.

Vraag 4

- a) Geef een gemotiveerde berekening van de te verantwoorden baten in 2013.
- b) Geef met behulp van een journaalpost aan op welke wijze de financiële gevolgen van de loterij in de jaarrekening 2013 van Sonare moeten worden verwerkt.

Sonare ontvangt voor de exploitatie van het theehuis jaarlijks de verschillende smaken losse thee gratis van een lokale theehandelaar. Over 2013 betreft dit een reële waarde van € 7.500. Ultimo 2013 bedraagt de waarde van de voorraad thee € 1.000, ultimo 2012 was die waarde € 500. De verkoopwaarde van de in 2013 verkochte thee bedraagt € 14.000.

Vraag 5

Geef voor het boekjaar 2013 alle journaalposten bij Sonare naar aanleiding van de ontvangst en de verkoop van de thee.

In 2014 heeft bouwbedrijf Vivaldiaan BV de opdracht tot verbouwing van het theehuis tot een in Nederland uniek theehuis geaccepteerd, waar de zeer in trek zijnde high tea's in een prachtige omgeving kunnen worden georganiseerd tijdens alle jaargetijden. Opening vond plaats tijdens de jaarlijkse herfstmarkt op 1 oktober 2014.

De totale kosten van de verbouwing van het theehuis bedragen € 32.500. Het museum heeft deze kosten in 2014 betaald. De verbouwing van het theehuis wordt in 20 jaar met gelijke bedragen per jaar afgeschreven tot een restwaarde van nihil.

Vraag 6

Geef voor het boekjaar 2014 alle journaalposten bij Sonare naar aanleiding van de verbouwing van het theehuis.

Het bestuur van Sonare besluit in 2014 ook aandacht te geven aan G3 duurzaamheidsverslaggeving. Zij vraagt u als accountant om advies inzake prestatie-indicatoren op economisch (profit), sociaal (people) en milieu/ecologie (planet) gebied.

Vraag 7

Noem voor elk van de drie van de hierboven benoemde gebieden twee prestatie-indicatoren die Sonare in haar jaarrapportage in het kader van de duurzaamheidsverslaggeving kan opnemen.

Opgave 2 BIM Groep NV (60 minuten, 33 punten)

NB:

- in deze opgave blijven belastingen buiten beschouwing
- bij journalposten dient u steeds aan geven of de gebruikte rekening een balans- (B) óf een winst-en-verliesrekeningpost (WV) is.

Het bestuur van de BIM Groep NV (hierna: BIM) maakt de geconsolideerde jaarrekening op volgens IFRS-EU. De enkelvoudige jaarrekening maakt zij op volgens Titel 9 Boek 2 BW met toepassing van de waarderingsgrondslagen in de geconsolideerde jaarrekening: de zogenaamde combinatie 3.

IAS 1 vereist een overzicht van het totaalresultaat (*comprehensive income*). Ten behoeve van het opmaken van dit overzicht is het volgende geconsolideerd vermogensoverzicht over boekjaar 2013 beschikbaar (x € 1.000).

Eigen vermogen toerekenbaar aan aandeelhouders van de vennootschap					Minderheidsbelang	Groepsvermogen
	Aandelenkapitaal (incl. agio-reserve)	Reserves	Ingehouden resultaten	Totaal		
31 dec. 2012	715.000	(258.000)	706.000	1.163.000	735	1.163.735
Reële waarde kasstroomafdekkingen		(46.708)		(46.708)	(115)	(46.823)
Omrekenverschillen		9.557		9.557	32	9.589
Inkoop eigen aandelen			(510)	(510)		(510)
Nettoresultaat boekjaar			(187.000)	(187.000)	507	(186.493)
Dividend	10.000		(38.000)	(28.000)	(165)	(28.165)
31 dec. 2013	725.000	(295.151)	480.490	910.339	994	911.333

Vraag 1

Geef voor boekjaar 2013 de berekening van het totaalresultaat. Geef tevens aan welk deel van het totaalresultaat toerekenbaar is aan de aandeelhouders van de vennootschap respectievelijk het minderheidsbelang.

Van het hierboven verstrekte vermogensoverzicht is nog de volgende nadere informatie per 31 december 2013 gegeven:

- de in de post Aandelenkapitaal opgenomen agioreserve bedraagt 690.000 en
- de post Reserves (295.151 negatief) bestaat uitsluitend uit de reserve uit hoofde van de reële-waardemutaties kasstroomafdekkingen (96.100 negatief) en de reserve omrekenverschillen (199.051 negatief).

Vraag 2

Bereken het uitkeerbare vermogen per 31 december 2013. Ga er van uit dat (als gevolg van het toepassen van combinatie 3) er geen verschillen zijn tussen het enkelvoudig en geconsolideerde eigen vermogen.

BIM heeft in het verleden financiële instrumenten uitgegeven. Het betreft:

- a. niet verplicht terug te kopen preferente aandelen met een verplicht, jaarlijks dividend van 6%;
- b. niet verplicht terug te kopen preferente aandelen, waarvan de hoogte van het uit te keren dividend jaarlijks wordt vastgesteld door het bestuur van BIM.

Vraag 3

Geef voor het onder a en het onder b genoemde financieel instrument gemotiveerd aan of dit dient te worden geclassificeerd als een eigenvermogensinstrument óf als een financiële verplichting.

BIM heeft op 31 december 2013 een 7% converteerbare obligatielening van € 200.000 a pari uitgegeven. De rentebetalingen geschieden steeds op 31 december van enig jaar. Op 31 december 2017 moet de obligatiehouder kiezen voor één van de volgende opties: aflossing tegen nominale waarde óf conversie in een vast aantal gewone aandelen BIM. De marktrente voor een vergelijkbare obligatielening zonder het conversierecht is op 31 december 2013 9%.

NB: de contante waarde van een eindejaarskasstroom van € 1 tegen 9% gedurende 4 jaar bedraagt € 3,24.

Vraag 4

Bereken voor welke bedragen deze lening op 31 december 2013 in de balans moet worden opgenomen als eigenvermogensinstrument respectievelijk als financiële verplichting.

Op 30 juni 2014 sluit BIM met een Canadese fabrikant een bindende overeenkomst af voor de inkoop van een machine tegen een prijs van CAD 100.000 (Canadese dollar). De betaling geschiedt in Canadese dollar direct bij de levering van de machine op 31 januari 2015. Om het valutarisico op deze transactie in te dekken sluit BIM op 30 juni 2014 een valutatermijncontract af voor een nominale waarde van CAD 100.000 met een termijnkoers van CAD 1 = € 0,57142 per 31 januari 2015. BIM classificeert deze dekkingstransactie als een kasstroomhedge.

De wisselkoersen en reële-waardeontwikkeling van het termijncontract zijn als volgt:

	Dagkoers	Termijnkoers voor 31 januari 2015	Reële waarde termijncontract
30 juni 2014	CAD 1 = € 0,5500	CAD 1 = € 0,57142	nihil
31 december 2014	CAD 1 = € 0,5400	CAD 1 = € 0,55000	(€ 2.142)
31 januari 2015	CAD 1 = € 0,5400	CAD 1 = € 0,54000	(€ 3.142)

Vraag 5

Geef naar aanleiding van deze transacties de journaalposten – indien van toepassing – die BIM moet maken op 30 juni en 31 december 2014, alsmede op 31 januari 2015 indien bij de verwerking van het valutatermijncontract:

- a. géén hedge-accounting wordt toegepast en
- b. hedge-accounting wordt toegepast met verwerking van het dekkingsresultaat in de eerste waardering van de machine (*IAS 39: "base-adjustment"*)

BIM heeft, conform een eerdere toezegging, op 1 januari 2013 een 5% onderhandse lening verstrekt aan een klant. De lening heeft een hoofdsom van € 200.000 en wordt na een looptijd van 3 jaar in één keer afgelost. De jaarlijkse rentebetalingen geschieden achteraf, voor het eerst op 31 december 2013. De afspraak luidt dat de klant op 1 januari 2013 het bedrag ontvangt dat overeenkomt met de reële waarde, dus rekening houdend met de op dat moment geldende marktrente.

BIM maakt op 1 januari 2013 € 195.500 aan de klant over; deze reële waarde correspondeert met een effectieve rentevoet van 5,839%.

Vraag 6

Bereken de rentebate over deze lening u/g die BIM in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening 2013 verantwoordt.

Vraag 7

Bereken de in de geconsolideerde balans van BIM op te nemen boekwaarde van deze lening u/g op 31 december 2013.

Opgave 3 Jaarrapport 2013 Nedap (60 minuten, 34 punten)

N.V. Nederlandse Apparatenfabriek "Nedap" (hierna: Nedap) is een in Groenlo gevestigde fabrikant van intelligente technologische oplossingen voor maatschappelijk relevante thema's waaronder energie, veiligheid, water, livestock en thuiszorg.

Aan de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening 2013 is een aantal onderdelen ontleend. Niet alle gegevens zijn nodig voor de beantwoording van de vragen over deze jaarrekening. Zij zijn slechts vermeld om de onderlinge samenhang te bewaren.

Kapitaalbelangen

Nedap waardeert haar deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, in de geconsolideerde jaarrekening volgens de equitymethode. Deze methode houdt in dat bij de eerste waardering eventueel betaalde goodwill onderdeel van de boekwaarde blijft.

Vraag 1

Toon met een berekening aan dat in de boekwaarde eind 2013 van het 49,7% belang in Nedap France S.A.S. (hierna: Nedap France) geen goodwill is begrepen. U kunt ervan uitgaan dat de in de toelichting opgenomen kengetallen van Nedap France zijn berekend met gebruikmaking van de grondslagen van moedermaatschappij Nedap.

Vraag 2

Geef een mogelijke reden voor het feit dat in de boekwaarde van het belang in Nedap France per eind 2013 geen goodwill is begrepen.

Eigen vermogen

Vraag 3

Geef gemotiveerd aan dat de post Immateriële vaste activa in de **enkelvoudige** balans per 31 december 2013 alleen betrekking heeft op ontwikkelingskosten, en niet op overige immateriële vaste activa.

In het geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen komt zowel in 2012 als in 2013 de regel Mutatie eigen aandelen voor.

Vraag 4

Geef voor zowel 2012 als 2013 de achtergrond van de regel Mutatie eigen aandelen van respectievelijk € 345.000 negatief en € 243.000 positief.

Pensioenen

Vraag 5

Geef gemotiveerd de classificatie van de pensioenregeling die Nedap voor haar medewerkers heeft getroffen. Maak uitsluitend gebruik van de verstrekte informatie in de toelichting Personeelsbeloningen pensioenen.

In de Toelichting behorende bij de geconsolideerde jaarrekening, onderdeel grondslagen voor financiële verslaggeving geeft Nedap een uiteenzetting over een stelselwijziging per 1 januari 2013 in verband met de invoering van IAS 19A.

De toelichting op de post Personeelsbeloningen pensioenen, onderdeel van de toelichting op de geconsolideerde balans, verstrekt informatie over de verschillen tussen de geschatte en de actuele ontwikkelingen en veranderingen in de uitgangspunten. Deze zogenoemde actuariële resultaten na belasting bedragen over 2013 € 5.487.000 nadelig.

De nadelige actuariële resultaten over 2012 bedragen € 4.569.000 nadelig en tot 2012 € 750.000 voordelig, per saldo € 3.819.000 nadelig.

Vraag 6

Geef in journaalpostvorm de verwerking van het cumulatief effect van de stelselwijziging per 1 januari 2013 ad € 3.819.000. Maak hierbij onderscheid tussen het cumulatief effect per 1 januari 2012 en het jaareffect over 2012.

Eind 2013 wordt de post Personeelsbeloningen pensioenen voor € 6.805.000 opgenomen onder de langlopende verplichtingen. Hiervan maakt deel uit de reële waarde van de fondsbeleggingen groot € 79.659.000.

Vraag 7

Geef in journaalpostvorm de wijze waarop Nedap de mutaties over 2013 in de reële waarde van de fondsbeleggingen in de geconsolideerde jaarrekening 2013 heeft verwerkt.

De toelichting Personeelsbeloningen pensioenen bevat mede enkele uitgangspunten voor de waardebepaling van de pensioenregeling.

In deze toelichting neemt Nedap tevens een gevoeligheidsanalyse op met een indicatie van het relatieve effect op de contante waarde van de pensioenverplichtingen als gevolg van een wijziging van de disconteringsvoet.

Veronderstel voor boekjaar 2013 een hogere disconteringsvoet pensioenverplichtingen van 0,5%, d.w.z. 3,6% wordt 4,1%.

Vraag 8

Bepaal het effect van een hogere disconteringsvoet pensioenverplichtingen van 0,5% op de boekwaarde van de post Personeelsbeloningen pensioenen ad € 6.805.000 in de geconsolideerde balans per 31 december 2013.

Betrek in uw antwoord de volgende aspecten:

- a. richting van het effect (balanswaardering hoger of lager)
- b. absolute omvang van het effect

Einde examen